



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

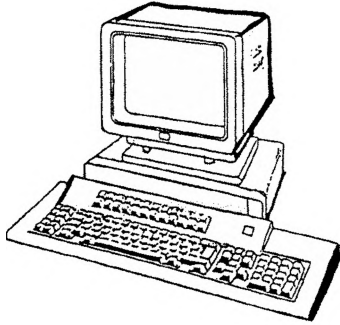
### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

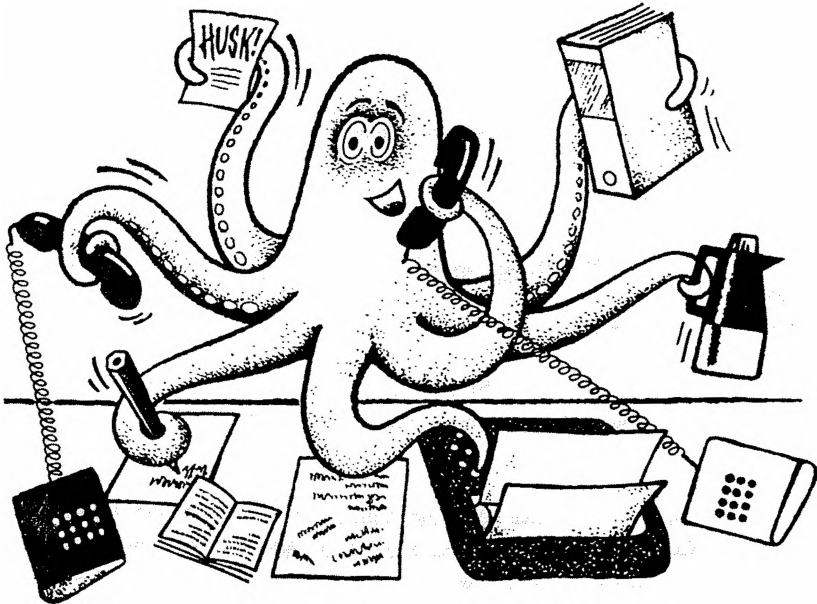


# & D A SLÆGT A

4. ÅRG. NR.2

ISSN 0903-6172

1990



**DIS-DANMARK**

Samfundet for dansk genealogi og Personalthistorie

---

---

# DATA BEHANDLING I SLÆGTSFORSKNING DIS - DANMARK

---

---

afdeling af  
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

**Formand:**

Finn Andersen, Grysgårdsvej 2, 2400 Kbh NV 31 86 86 31

**Næstformand:**

Jørgen Papsøe, Trolldager 8, 2950 Vedbæk 42 89 06 60

**Sekretær:**

Ole H. Jensen, Kløvermarken 3, 6430 Nordborg 74 45 02 35

**Kasserer:**

Per Burchardi, N.W.Larsens Vej 14, 3080 Tikøb 42 24 83 23

**Slægt & Data, redaktion:**

Ansvarshavende

Hanne Marie Rud, Egebjergtoften 122, 2750 Ballerup 44 66 17 04

Ekspedition

Jørgen Papsøe, Trolldager 8, 2950 Vedbæk 42 89 06 60

Skriftudvalg

Bent Rud, Egebjergtoften 122, 2750 Ballerup 44 66 17 04

Svend-Erik Christiansen, Spobjergvej 80, 8220 Brabrand 86 24 07 57

**Øvrige bestyrelsesmedlemmer:**

Torben Aastrup, Grøfthøjparken 101, 8260 Viby J 86 28 37 63

Svend-Erik Christiansen, Spobjergvej 80, 8220 Brabrand 86 24 07 57

Arne Julin, Hovedgaden 75, 4050 Skibby

Poul Steen, Rudersdalsvej 52, 2840 Holte 42 42 19 19

Deadline for næste nummer: 15. august 1990

ISSN 0903-6172

---

---

## Nyt fra redaktøren

---

---

Der er lige et par ord med her fra redaktionen. Næste deadline for artikler til bladet ligger allerede i midten af august, da vi gerne skulle have bladet ud i god tid inden medlemsmøderne i efteråret starter. Tilmeldningsblanketter og endelige emner for disse møder vil nemlig blive bragt i næste blad. Er der forslag til emner til disse møder, hører vi meget gerne nærmere.

Siden sidst har vi haft generalforsamling med flere nyvalg og et spændende fordrag af Torben Aastrup. Der har jo både i Slægt & Data 3/90 og 4/90 været artikler af ham om hans projekt med overførsel af Folketællingen 1845 for Århus by til databaseprogrammet Paradox. I dette nummer er der en artikel af Svend-Erik Christiansen om et noget lignende projekt, men blot for et helt herred i nordjylland. Det er to store og meget spændende opgaver, som vi har været glade for at bringe lidt om her i bladet. Både Torben Aastrup og Svend-Erik Christiansen har i øvrigt ladet sig opstille og blev valgt på generalforsamlingen til bestyrelsen for DIS-Danmark.

Bemærk iøvrigt at vi (Hanne & Bent Rud) pr. 1.7.90 får ny adresse.  
Egebjergtoften 122, 2750 Ballerup, telefon nr. 44 66 17 04

God sommer !!

Hanne & Bent Rud

---

## Indholdsfortegnelse:

DIS, DDA og Kleio .....	4
Medlemsmøde om Family Roots .....	9
Folketællingen 1787 .....	10
BBS - Hjørnet .....	13
Undersøgelse af programmer til slægtsforskning .....	14
Beretning fra Generalforsamlingen .....	15
Udgivelsesplan & Mødekalender .....	19

---

---

## DIS, DDA og Kleio

---

---

af Tommy P. Christensen

I forrige nummer af "Slægt & Data" (1:90) blev der omtalt en arkivorganisation Dansk Data Arkiv (DDA), der må formodes at få betydning for DIS-Danmark, ligesom der blev bebudet en nærmere omtale af Kleioprojektet. Nedenfor skal jeg søge at fortælle lidt mere om baggrunden for disse ting og om perspektiverne i Kleio-programmet.

### Edb, når historie skal være videnskab

Anvendelsen af datamater i den historiske videnskab stødte allerede fra starten ind i en række vanskeligheder. For det første måtte det nødvendige kendskab til sådant udstyr, og dets betjening udbredes. Det er en langvarig proces, der ikke bliver mere enkel, når man betænker karakteren af store dele af det datamateriale, som den historiske forskning benytter. I forvejen er der jo en lang tradition for, hvorledes det ældre historiske materiale kan stilles til rådighed for forskningen gennem specielt udarbejdede og kommenterede kildecudgaver. Ikke mindst antik- og middelalderhistorikeren benytter sig således af en lang række kildekrifter.

Af betydning for dansk middelalder kan for eksempel nævnes Danmarks Riges Breve, Danske Middelalderlige Regnskaber, Kancelliets Brevbøger osv.

På trods af den fine fagtradition for videnskabelige udgaver har man dog hele tiden manglet en organisatorisk - og teknisk - løsning på problemet om ækvivalente udsagn på en maskinlæsbar form.

### Historievidenskabens særpræg

Hvor for eksempel brugen af cpr-numre sikrer entydighed i identifikationen af den enkelte person ved sammenstilling af oplysninger fra forskellige sammenhænge, hører noget tilsvarende til sjældenhederne i det historiske datamateriale. Her kan det måske være på sin plads med et eksempel, der illustrerer den særlige konsistens i hovedparten af det historiske datamateriale.

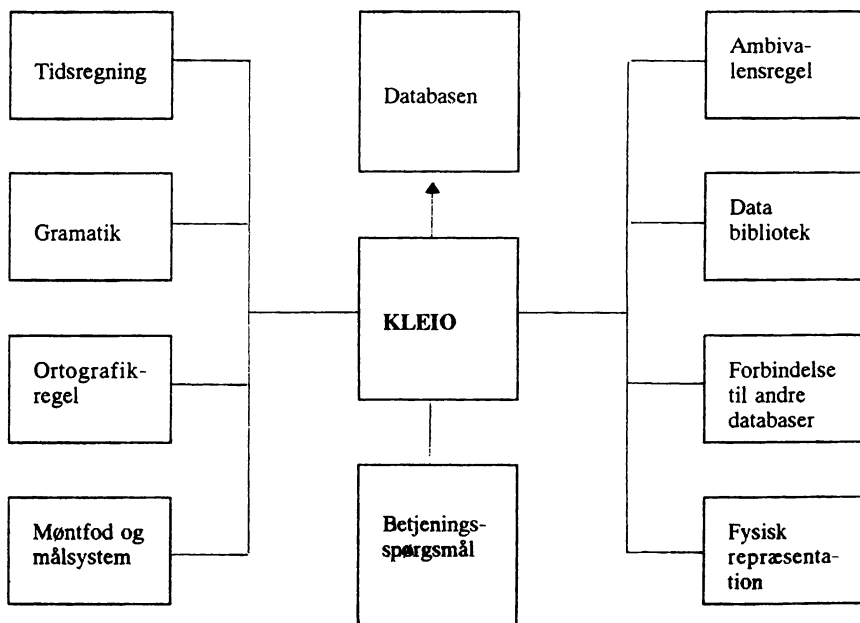
Det historiske datamateriale kan blandt andet være et register over huslejerestancer i Malmø 1575, som det faktisk kendes gennem et kongeligt brev fra 28. juli 1579. Som det ses nedenfor anvendes personnavne-stoffet her til at karakterisere ejendommene, og derigennem give dem fornødent særpræg. Men også oplysninger om beløbstørrelser og betalingsforhold kan udledes af dette materiale. Det er gengivet i Kancelliets Brevbøger under den pågældende dato, og meddeler blandt andet:

"Af Fru Merretthe Matz Stenssens Bolig 6 Mk.; af Mickel Gødins Gaard med tilliggende Mølle og Bolig 75 Mk.; af Fru Marren Styggis Gaard 30 Mk.; af Niels Thruidssens Arvingers Gaard, 2 Boliger, 72 Mk.; af Byrge Throllis Arvingers Gaard, kaldet Axelgaarden, med tilliggende Boliger og Skur som Niels Friis til Hesselager svarer for, 200 Mk., som Niels Friis vil erlægge, naar han faar Kongens Vilje derom at vide;..."

"berette och gaf tilkiende sig adt hafue saald thil wor medtborger vid naffn Herman Jensen Slacter een sin gaard, grund och eigendom, liggend her øster i byen paa thed syndre hiørne vdi Humble stredit paa thend østre siide, hollend vdi maal vdi lengd och breed, som her efterfølger. Først paa thend vestre ende, maalend aff sønder fra Grøne gade nør upaa vdmed forne Humle strede och indtil Matz Steenssens gaard 20 alne, och vdi lengden vester aff och vdi øster fra forne Humle strede och indtil bys jord och grund emod waalden 89 alne, paa thend østre ende fra forne bys grund;..."

På lignende vis har vi i Malmø bytingsbok for årene 1577-83 (fol. 190) under den 21. januar 1583 bevaret "Hermand Slacters skøde aff Jørgen Jenssøn", hvori det blandt andet hedder:

Et kildested der giver topografiske oplysninger, men også belyser den anvendte målestok i datidens Malmø.



## **Overensstemmelse i tid, sted, person og handling**

Den opmærksomme læser vil formentlig have bemærket, at den eneste indbyrdes forbindelse som umiddelbart ses af de to citerede tekststykker er, at "*Fru Merretthe Matz Steensens Bolig 6 Mk.*" sandsynligvis har en vis sammenhæng med "*Matz Steensens gaard*". Dybest set er det dog noget, vi slutter på baggrund af vor viden om sammenfald i tid og sted. Ingen ville jo vove at påstå, at de to tekster har en god sandsynlighed for at omtale de samme bygninger og personer, hvis de behandlede forhold i forskellige byer eller til forskellige tider.

Historikeren arbejder med store mængder af data, men de adskiller sig væsentligt fra de eksakte videnskabers, ved den form hvori de optræder. Selv når vi bevæger os indenfor et kronologisk og geografisk afgrænset område som 1570'ernes og -80'ernes Malmø er de enkelte kildeudsagn forholdsvis kompliceret sammensat, og det forekommer næsten umuligt at få alle informationer og relationerne mellem informationerne med på en maskinlæsbar form; medmindre man på forhånd opgiver alle muligheder for informationssammenstilling, og satser på fri tekst og fritekstsøgning på enkelt-ord.

Det er problemer som disse, der siden slutningen af 1970'erne har optaget tyske forskere på Max-Planck-Institutet for Historie i Göttingen. Kildestudier per computer og den computerunderstøttede arbejdsplads for historikeren har været blandt overskrifterne på de opgaver man har forsøgt at løse.

Udviklingen af database-orienteret, fagspecifikt programmel under navnet Kleio, var den vej man har valgt at slå ind på.

## **Kleio, når historien er videnskab**

Nu må der jo siges at eksistere flere ganske udemærkede databaseprogrammer, så hvorfor starte på at sætte sig ind i endnu et ?

Kleio adskiller sig fra de kommercielle databaseprogrammer, fordi dets oprindelse er så snævert bundet til faghistorikerens situation. Kleio er skabt under hensyn til historikerens specielle behov og til den størst mulige fleksibilitet.

Definitionen af en Kleio-database består af en logisk definition af de indgående elementer, deres egenskaber og indbyrdes sammenhæng, snarere end en teknisk beskrivelse af poster, felter og relationer. Al tekst kan i Kleio betragtes og behandles som en relevant information, og længden af et tekstfelt er kun begrænset af det anvendte udstyr.

For Kleio er det naturligt, at brugeren ønsker at trække på indbyggede specialprogrammer, der hjælper med den historisk/semantiske tolkning af kilderne.

Anvendelsen af varierende angivelser af møntværdi, mål og vægt, skiftende brug af juliansk, gregoriansk eller helgen-kalender, af dialektale forskelle og ortografiske særkendetegn samt grammatiske problemer ved plattysk og middelalder-latin skal ikke stille sig hindrende i vejen for brugen af databasehandling i den historiske forskning.

Eksempelvis rummer Kleio muligheden for at trække på et hjælpeprogram, der gør det muligt at benytte en "superordbog" over middelalderlatin. Her kan man søge på et ord og finde alle dets forekomster **uanset** bøjningsform.

Kleio kræver af sin bruger, at man kan formulere en præcis og konkret problemstilling, og ikke lader sig skræmme af lidt let programmering, der i Kleio foregår på latin(!) Til gengæld kan Kleio i princippet håndtere mere komplicerede problemstillinger og flere variable end selv den skrappeste historieprofessor.

Med brugen af Kleio kan der blive tale om skræddersyede relationsdatabaser, hvor for eksempel familierekonstitution kan foretages på baggrund af så forskellige kildegrupper som kirkebøger, skattelister, borgerskabsprotokoller og lægdsruller.

Kleio-databaser opbygges normalt hierarkisk, og antallet af niveauer er i praksis nærmest uendeligt. De tre hovedniveauer er **dokumenter, informationsgrupper og grundinformationer** (svarende til: Dokumenten, Informationsgruppen und Elementarinformation). Som man vist næsten kan gætte af betegnelserne, er grundinformationerne dele af informationsgrupperne, som er dele af et dokument. Dokumenter er de identificerbare dele af en database. Eksempler på grundinformationer kunne være fornavn, fødselsdato, varepris etc. Eksempler på informationsgrupper kunne være husstands-overhoveder, døbte, varegrupper etc. Såvel grundinformationer som informationsgrupper i en kildetekst kan i Kleio gøres

maskinlæsbare gennem tilføjelse af koder. Enhver grundinformation har i Kleio tre aspekter. Man kan sige, at for Kleio rummer enhver grundinformation tre bestanddele, nemlig sin basisinformation, en kommentar og det originale tekstfelt.

## Kleio til slægtsforskning ?

Dette er ikke stedet for en yderligere gennemgang af Kleio-programmellets forjættende muligheder for avanceret databehandling af komplicerede, historiske strukturer. Men afsluttende kan man spørge om Kleio - og dermed dets skandinaviske distributør DDA - nu er uomgængelige for den seriøse slægtsforsker?

Dertil vil jeg nok svare "nej" - og det af to årsager. Den første må handle om mål og midler. Ved Københavns Universitet forelæses der allerede om Kleio og dets muligheder, og det er godt og nyttigt. Men fordi man har en god og spændende hobby kan det vel ikke betyde, at man skal føle sig forpligtet til at starte studier på universitetet ?

Kleio er udviklet til brug indenfor specielle områder af den historiske videnskab. Hvis det ikke netop er dem, der har fanget interessen, så behøver man heller ikke at studere Kleio. Kleio er et stykke specialværktøj og som sådant er det kun nødvendigt, når interessen går videre end almindelig slægtsforskning.



Før det andet er Kleio følgelig ikke specielt udviklet til slægtsforskning, hvorfor der i Kleio først skal udvikles et særligt slægtsforsker-program. Det ville utvivlsomt kunne blive helt uovertruffet, men på den anden side så findes der jo i forvejen en række udemærkede slægtsforsknings-programmer, der vil kunne tilfredsstille langt de fleste. Så medmindre nogen har mod på opgaven vil Kleio's muligheder næppe blive hverdagskost for slægtsforskere foreløbig...

Tommy P. Christensen  
Bulgariensgade 5, st.  
2300 København S

31 58 58 64

## Litteratur om Kleio

Henholdsvis bind 1 og 5 i "Halbgraue Reihe zur historischen Fachinformatik".

Max-Planck-Institut für Geschichte in Kommission bei Scripta Mercaturae Verlag, Am Roten Berg 5-9, D-6551 St. Katharinen:

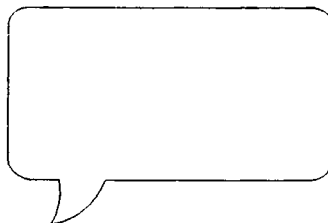
Peter Becker: Kleio. Ein Tutorial. 203 s. (ISBN 3-922661-60-2) Band 1, DM 20,-

Peter Becker: Leben, Lieben, Sterben: Die Analyse von Kirchenbüchern. 100 s. (ISBN 3-922661-64-5) Band 5, DM 9,60.

---

# Efterlysning

Ved demonstrationen i Fredericia den 3.marts 1990 af kirkebogsregistre med DSI-tekst, var der een af deltagerne, som ville hjælpe mig med opbygningen af referencekartoteker.



Da jeg ikke har hørt fra dig endnu håber jeg, at du vil sætte dig i forbindelse med mig snarest.

Tove M. Jensen  
Kløvermarken 3  
6430 Nordborg  
Tlf 74 45 02 35

---

---

## Medlemsmøde om Family Roots

---

---

af Jørgen Papsøe

**M**ødet på Landsarkivet for Sjælland, tirsdag den 24. april 1990 havde tiltrukket omkring 32 deltagere og Hans Mikkelsen holdt foredrag om og demonstration af slægtsforskerprogrammet FAMILY ROOTS.

Programmet FAMILY ROOTS består af 8 hovedprogrammer samt flere hjælpeprogrammer. Hans Mikkelsen gennemgik programmets muligheder og fremhævede forskellige punkter, hvoraf skal nævnes:

**Brugerdefinering** - Programmet giver mulighed for brugeren at fastlægge forskellige forhold, så programmet passer bedre til egne ønsker.

**Automatisk opdatering** - En anden facilitet, der blev nævnt, var automatisk opdatering. Programmet kan selv trække relationer mellem personer, ægtefæller og børn. Det virker udmærket, men med forhold, der ikke falder ind under, hvad jeg vil kalde "vedtagne normer", er der problemer.

For eksempel: Børn uden for ægteskab, børn i parforhold, børn med andet efternavn end forældrenes. Det er så muligt selv at angive relationerne, men så er automatikken ikke den store fordel, den umiddelbart kunne synes at være.

Derefter blev udskrivningsfaciliteterne gennemgået på en klar og overskuelig måde både for ane/efterslægt og alfabetisk i forskellige former. Der er 5 (måske flere) udskrivningsprogrammer, så man kan udskrive et utal af skemaer, tabeller og træer. Der er printertilpasning til 19 forskellige printere og egen opsætning er desuden mulig.

Herefter blev søgning i de indtastede data nævnt, og der er mange søgemuligheder i programmet. Som brochuren siger: "Kun din egen fantasi sætter grænsen."

Tekster skrevet med mange tekstbehandlingsprogrammer til skrivning af bibliografier kan desuden importeres og eksporteres af programmet. Import og eksport af data blev kort berørt, hvorefter man gik over til demonstration af programmet.

Det er muligt at købe en demodiskette af Family Roots og på den måde få flere oplysninger, før man køber programmet.

Jørgen Papsøe  
Troidager 8  
2950 Vedbæk

42 89 06 60

---

---

# Folketællingen 1787

---

---

af Svend-Erik Christiansen

**B**aggrunden for dette indlæg er overvejelser gjort i forbindelse med en afskrift foretaget af folketællingen 1787 fra det vendsysselske Vennebjerg Herred, der omfatter 19 sogne og tilsammen 6347 personer. I det følgende vil jeg opridsede nogle af de overvejelser og valg, jeg har måttet foretage, før planerne blev til virkelighed. Af pladshensyn vil jeg begrænse det til mere centrale ting.

## Formålet med afskriften

Der har været 3 trin i afskriften, nemlig:

1. at overføre de 19 sogne til hver sin database,
2. at lægge en kopi af de 19 databaser sammen i en stor database, og foretage en alfabetisk sortering af hele herredets befolkning,
3. at lave en papirudgave af den alfabetisk sorterede database - en såkaldt "vejviser" for hele herredet.

PC-en er således kun brugt som et tidsbesparende værktøj; det endelige produkt er uafhængigt af EDB.

En IBM-kompatibel PC-er (Enhanced PC/XT TURBO) og et "Public Domain" database-program (PC-File) er blevet benyttet, men hvilken PC-er og hvilken database der bruges, er i denne sammenhæng egentlig irrelevant, når blot der er lagerkapacitet nok (harddisc), og det benyttede databaseprogram gør det muligt at lave en eksport-fil af indholdet, så det også kan bruges af andre PC-ere/database-programmer.

## Generelle betragtninger

Ved enhver afskrift/gengivelse af en kilde vil der uundgåeligt gå oplysninger tabt; det kan så være oplysninger, som i vores sammenhænge er af mindre betydning (skrifttype, skrift/side-skift, overstregninger o.s.v.). Hvorledes man end vælger at overføre kilden til EDB, så vil den oprindelige kilde altid kunne oplyse mere end afskriften; selvfølgelig vil man med afskriftens "omrokeringer" få en lettere tilgang til nogle oplysninger i kilden, men det vil stadigvæk ikke være nye oplysninger.

En fundamental konstatering må være, at en afskrift ikke kan erstatte den originale kilde, men snarere må betragtes som et supplement/genvej til kilden.

Med dette udgangspunkt kan man så tillade sig at standardisere visse ting ved afskriften. F.eks. er "I 1ste Ægteskab", "Gift 1 Gang", "Første Ægteskab" i den originale kilde blot forskellige måder at skrive akkurat det samme på. Formålet med afskriften taget i betragtning, vil det ikke stå mål med udbyttet at kræve bogstavret afskrift. Det væsentlige er her at indholdet er bevaret, og ingen slægtshistoriske oplysninger går tabt.

Der er naturligvis dele af kilden, som bør overføres bogstavret nemlig tal som f.eks. aldersangivelser og personnavne; eneste undtagelse er de forskellige patronymikonendelser, der alle er blevet til -sen og -datter. Med hensyn til stednavne, titler, hverv o.l. vil det kunne forsvares at benytte moderne retskrivning, og dermed også ensarte dem.

### Felter og feltstørrelser

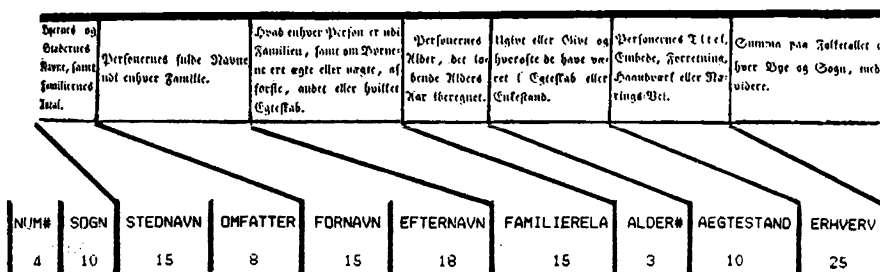
I figur 1 ses det velkendte hoved til folketællingen 1787, og hvilke felter, jeg har ladet dette opløse i ved afskriften samt hvormange

karakterer, der er afsat plads til i de enkelte felter. Feltstørrelserne kan altid diskuteres. Valgene har været styret af 2 ting, nemlig at få felterne så store, at alle tilhørende oplysninger kunne være der samt et ønske om, at der i papirudgaven kun skulle være en linie pr. person (her 132 tegn incl. mellemrum) for at begrænse udskriftens omfang og øge læseligheden.

Som det ses af figur 1, har jeg udvidet med to nye felter : NUM# og SOGN.

I NUM# nummereres personerne fortløbende indenfor hvert sogn, og sammen med sognnavnet i SOGN giver dette oplysningspar mulighed for en let registerhenvisning til hver enkelt person i herredet.

Summafeltet i originalen har for os ingen større betydning og mangler i afskriften; iøvrigt kan dets indhold aflæses i NUM#-feltet. Endelig er det af hensyn til søgninger i databasen fundet bedst at opdele originalens navnefelt i FORNAVN og EFTERNAVN.



Figur 1. Hovedet til folketællingen 1787 sammenstillet med de felter og feltstørrelser, som jeg har ladet det opdele i.

"Vejviseren" i papirudgave lod jeg udskrive med 5 felter : EFTERNAVN, FORNAVN, FOEDT (beregnet fødselsår, d.v.s. 1787 - ALDER), SOGN, NUM#; Sorteringen foregik alfabetisk/voksende på almindelig vis ud fra EFTERNAVN, FORNAVN og FOEDT. Kombinationen SOGN, NUM# er den entydige henvisning til folketællingsafskriften og dermed også til den originale folketælling.

### "Fejl" i kildematerialet

Paranteser er brugt til at angive ikke-læselige ord, og hvis der er en formodning om, hvad der skal stå, er dette skrevet deri.

Der viser sig hurtigt nogle uforudsete problemer, når man går i gang med afskriften nemlig tilfælde, hvor oplysninger i folketællingen mangler, eksempelvis alderangivelsen, familierelationen, efternavn o.s.v. - 27 af de 6347 indtastede personer manglede f.eks. efternavn. I yderligere et antal tilfælde er det angivne efternavn et tilnavn/titel f.eks. Smed, Vægter, Skovfoged, Post, Sypige, Malkepige. I et tilfælde manglede både fornavn og efternavn, idet der stod : "Anders Pedersens enke". Forkerte patronymikonnavne scs, og slægtsnavne staves forskelligt indenfor søskendeflokkene. Et par gange bemærkede jeg, at aldersangivelserne var logisk forkerte.

Efter afskriftens afslutning er det blevet mere og mere klart, at disse fejl/mangler burde have været rettede, men naturligvis kun, hvis der er 100 % sikkerhed om rettelser. Nærlæsning af bl.a. de lokale kirkebøger kunne have løst flere af de ovennævnte problemer, og det ville faktisk have skabt en afskrift bedre end originalen fra 1787. Netop fordi

afskriften ikke er tænkt som en ordret gengivelse af originalen, men som en genvej-/supplement til denne, er det fuldt forsvarligt at ændre indholdet i forhold til originalen.

### Visioner

Med de nuværende PC-eres hastighed/kapacitet begynder databaser i denne størrelsesorden af blive "tunge at danse med". En alfabetisk sortering til "vejviseren" tog således ca. 3 timer, og databasen fylder ca. 1 Mb; måske er der andre PC-ere og databaser, der kan gøre dette hurtigere. En anden og måske mere interessant observation, der taler for, at databaser over folketællingen 1787 ikke bør være i enheder ret meget større end denne er, at frekvensen af de almindeligste navne er så høj, at søgninger i papirudgaver besværliggøres. Af de 6347 personer i herredet var der ikke mindre end 124, som hed "Maren Christensdatter". Bare i Vendsyssel ville der formodentlig være næsten 1000 bærere af dette navn.

Med dette i tankerne, og så længe der naturligvis også bør laves papirudgaver af vore databaser, er det spørgsmålet om en stor database over hele folketællingen 1787 er det ønskede mål. Dette er en diskussion for sig, og den vil jeg ikke komme nærmere ind på her; ved at benytte et database-program, som gør det muligt at overføre de indtastede data til andre database-programmer, har jeg i hvert fald ikke "brændt broerne bag mig".

Svend-Erik Christiansen

Spobjergvej 80

8220 Brabrand

86 24 07 57

---

---

## BBS - Hjørnet

---

---

Hos DIS-Sverige's bulletinboard har vi fundet en besked fra Richard Schumann til alle der er interesseret i slægtsforsknings områder på bulletinboard. Det handler om et BBS i Norge:  
*"Jeg indbyder herved alle til at ringe til Airport-88 BBS i Norge. Vi har 2 konferencer som er specielt til genealogiske efterspørgsler. Den ene er skrevet på norsk og den anden på engelsk til at udveksle med USA.*

*Vi har en masse databaseprogrammer til brug i slægtsforskning.*

*Kald AirPort-88 BBS i Norge idag.*

*Nummeret er: 009 47 2 512819 Parity: 8,N,1 og vi har åbent 24 timer hver dag.*

*Velkommen til AirPort-88 BBS.*

*Bedste hilsener fra Sysop: Richard Schumann."*

---

Den svenske DIS forening har i November 89 oprettet et BBS, hvor der er offentlig adgang til nogle områder, heriblandt #7 Slægtsforskning i Almindelighed, og #11 Efterlysning af Slægtninge. Andre områder er forbeholdt medlemmer.

I breve kan man kun bruge 7-bit tegn. Dvs. ingen danske karakterer så som æøå.

Det drejer sig om: DIS-FAMILY, Fidonode 2:204/405.0,  
tlf 009 46 13 139473, sysop Bo Kleve.

---

Efter to et halvt år som sysop på MUG's BBS, har Sysop Henrik Persson besluttet sig for at takke af, og overlade arenaen til friske kræfter. Det har ikke medført nogen ændringer for os slægtsforskere ud over, at der nu skal ringes til et andet telefonnummer.

Nyt telefonnummer:	31 69 51 12
Ny sysop:	Kaare Rasmussen
Dato for skift:	Torsdag 7. juni 1990

---

---

## Undersøgelse af programmer til slægtsforskning.

---

---

af Lisbeth Ulsøe & Jørgen Mikkelsen

Undersøgelsen er nu i fuld gang. I sidste nummer af bladet fortalte vi om arbejdet med at fremstille en testfamilie ("von Prøveklud") til afprøvning af forskellige programmer. Testfamilien er nu færdig, men vil formodentlig blive modificeret under selve analysearbejdet. Vi regner med at vedlægge "von Prøveklud" som bilag til den endelige rapport.

Vi har fået 6 af de mest anvendte slægtsforskningsprogrammer til låns. Det drejer sig om Anesystem, Disgen, Family Roots, Genrex, PAF og Persfile. Dog har forhandleren af Disgen kun leveret en del af sin programpakke. Vi har derfor ikke mulighed for at afprøve dette program med vore egne data, men lader os nøje med de data, som forhandleren har medsendt.

Vi er i øjeblikket i gang med at sammenligne de to første programmer, Genrex og Family Roots. Vi er overrasket over de ganske betydelige forskelle med hensyn til manualens størrelse og opbygning, udskrivningsfaciliteterne, mulighederne for at definere selv m.m. Sådanne forskelle giver virkelig blod på tanden til at fortsætte analyse-arbejdet!

Der er endnu ikke foretaget interviews af brugere, men vi agter at gøre det, når vi har fået mere indblik i de forskellige programmer. I næste nummer af Slægt & Data vil der komme mere fra vores hånd om undersøgelsens fremskridten.

Lisbeth Ulsøe  
Masnedøgade 17  
2100 Kbh Ø  
Tlf. 31 18 44 94



Jørgen Mikkelsen  
Haraldsgade 96, 4.tv  
2100 Kbh Ø  
Tlf. 31 18 38 53

---

---

## Beretning fra Generalforsamlingen

---

---

**T**irsdag 15. maj afholdtes den ordinære generalforsamling på Landsarkivet for Sjælland. Formanden Finn Andersen bød velkommen og nævnedes, at man i bestyrelsen overvejede at afholde næste års generalforsamling sammen med et weekend- eller i det mindste et heldagsarrangement, idet al erfaring viste, at det ellers er svært at samle interesse om den årligt tilbagevendende generalforsamling. Hvis man arrangerede generalforsamlingen som et led i et større arrangement, er det måske også muligt at vælge et andet sted end København.

Man gik derefter over til den udsendte dagsorden, og på bestyrelsens vegne blev Bruno Ahlquist foreslået valgt til dirigent. Der var ikke andre kandidater, hvorefter Bruno Ahlquist konstaterede, at formalia i henseende til generalforsamlingens lovlighed var i orden.

### Bestyrelsens beretning

Dernæst aflagde Finn Andersen bestyrelsens beretning:

"Der har i årets løb været afholdt 3 møder i forretningsudvalget og 2 bestyrelsesmøder samt en høj grad af telefonisk og skriftlig kontakt bestyrelsens medlemmer imellem.

### Vedtægtsændringer

Vi har også i år diskuteret vedtægtsændringer, dels med baggrund i sidste års diskussioner om mindre formelle ændringer, men også ændringer af mere principiel og langsigtet karakter, og her synes jeg, at der kan siges absolut positive ting.

Vi har følt det uhensigtsmæssigt og uholdbart på længere sigt, at kun medlemmer af Samfundet kan være medlemmer af DIS, men ikke uden videre slægtsforskere i andre organisationer eller slægtsforskere i almindelighed, og desuden finder vi det utidssvarende, at formanden for DIS udpeges i stedet for at vælges.

Spørgsmålene er diskuteret i Samfundets bestyrelse 26. apr. 1990, og vi er foreløbig nået til følgende ændringer i DIS-vedtægterne:

*A. Medlemskab af Samfundet skal ikke længere være en betingelse for blive medlem af DIS. Der opstilles ingen betingelse.*

*B. Formanden for DIS skal ikke længere udpeges af Samfundets bestyrelse, men vælges af DIS-generalforsamlingen som de øvrige medlemmer.*



Ændringerne vil sammen med andre mindre ændringer blive forelagt generalforsamlingen i 1991, men vi vil gerne allerede nu opgive kravet om medlemskab af Samfundet for optagelse som medlem af DIS, hvilket vi har Samfundets godkendelse af.

Derudover har vi diskuteret, om ikke det var en ide at udforme vedtægterne for henholdsvis Samfundet og DIS således, at DIS kunne vælge et medlem til Samfundets bestyrelse, mens Samfundet modsat kunne vælge et medlem til DIS-bestyrelsen for på den måde at opretholde forbindelsen, men det skal selvfølgelig diskuteres i DIS-bestyrelsen.

### Økonomisk tilskud

Til trods for forslag om vedtægtsændringer har vi fået tilsagn om tilskud fra Samfundet for 1989 og 1990, nemlig 5.000 kr. pr. år, altså i alt 10.000 kr., hvilket stabiliserer DIS-økonomien frem til 1991, hvor en eventuel kommende kontingentforhøjelse på f.eks 20 kr. kan få virkning. Der tages senere stilling til eventuelle tilskud for så vidt angår 1991, idet den formelle situation selvfølgelig ændres som følge af nævnte vedtægtsændringer, men jeg opfatter fortsat holdningen til mindre tilskud som positiv.

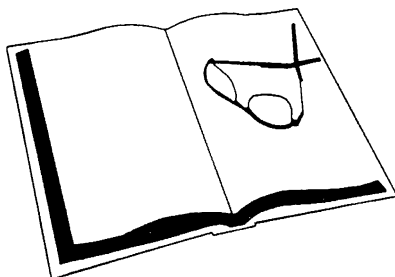
Vi skal nu have vedtægtsændringerne endelig formuleret, og jeg vil opfordre medlemmerne til at gennemlæse de nuværende og sende de eventuelle kommentarer til bestyrelsen.

### Medlemsmøder

Med hensyn til arrangementer var efteråret 1989 noget tamt, men det blev heldigvis rettet op i 1990 med 5 aftenmøder i København og et heldagsmøde i Fredericia. Man kunne ønske flere medlemssynspunkter på mødevirksomhed og indhold af samme, men det kommer nu nok.

### Slægt & Data

Slægt & Data er udkommet regelmæssigt, og jeg synes, at det er flot, at en så lille forening foreløbig magter et så teknisk gennemført medlemsblad 4 gange årligt. Indholdsmæssigt synes jeg også at bladet er godt, men jeg kunne tænke mig, at redaktøren gerne så et større udbud af artikler, kommentarer og lignende fra medlemskredsen.



## Aktiviteter i øvrigt

I 1989 blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af Tommy P. Christensen samt Hanne og Bent Rud, hvilke skal udarbejde en fortegnelse over publicerede og EDB-registrerede folketællinger 1769-1911 for Kongeriget Danmark, og det er mit indtryk, at det grundlæggende planlægningsarbejde er godt i gang. Vi finder det vigtigt, at en sådan oversigt gøres tilgængelig for alle, dels fordi det i almindelighed er nyttige redskaber, dels for at undgå, at nogle giver sig i kast med opgaver, som måske allerede er løste.

I slutningen af 1989 etableredes et særligt slægtsforskerområde på et eksisterende Bulletin Board som en prøveforanstaltning. Aktiviteten har som ventet været meget beskeden, men vi gør trods alt nogle erfaringer, som vi givet senere kan have god nytte af.

Vi havde håbet på et nordisk seminar i 1989 arrangeret af en norsk DIS-gruppe, men en sådan fandtes ikke organiseret. Jeg havde i sensommeren 1989 et par samtaler med Wilhelm Færden, Oslo, om dannelse af en sådan organisation, og der findes nu en organisation for databehandling i slægtsforskning i Norge, hvis navn er DIS-Norge.

Der har været skriftlig kontakt til foreningerne i henholdsvis Finland og Sverige om det fortsatte nordiske samarbejde, og det kan nu oplyses, at der den 27. og 28. okt. 1990 afholdes 4. Nordiska Symposiet om Datorhjælp i Släktforskningen på Vårdnäs stiftsgård udenfor Linköping, arrangeret af DIS i Sverige i anledning af foreningens 10-års jubilæum.

Jeg vil slutte beretningen med at opfordre medlemmerne til at fremkomme med flere synspunkter om foreningens virksomhed i almindelighed, Slægt & Data og medlemsmøder i særdeleshed, herunder også gerne generalforsamlingen. Vi ville gerne have flere deltagere, og vi ville også gerne med mellemrum henlægge den til et andet sted end København. Hvis vi imidlertid ikke skal forudse endnu ringere deltagelse, har vi overvejet at lade generalforsamlingen være et enkelt punkt i et helt dagsarrangement, og så kunne et sådant vel ligeså godt arrangeres i Jylland eller på Fyn. Vi ser gerne nogle kommentarer hertil."

Beretningen godkendtes ensstemmigt.

## Regnskab

Kassereren kunne ikke være tilstede, hvorfor regnskabet aflagdes af formanden Finn Andersen. Herunder diskuteredes muligheder for besparelser ved udsendelse af Slægt & Data, der i regnskabet udgør en meget betydelig post. Regnskabet godkendtes ensstemmigt, og man gik derefter over til punktet om fastsættelse af kontingent.

Bestyrelsen foreslog med baggrund i regnskabets almindelige tilstand og i særdeleshed stigende portoudgifter kontingentet forhøjet fra 40 til 60 kr. med virkning fra 1991. Flere medlemmer gav udtryk for at kontingentet snarere burde ligge på 75-100 kr. årligt, men bestyrelsen gav udtryk for, at den foreslåede forhøjelse med foreliggende tilsagn om tilskud kunne klare situationen igennem 1991. Derefter blev bestyrelsens forslag vedtaget.

## Nyvalg til bestyrelsen

Ved valget til bestyrelsen nyvalgte:

*Per Burchardi*, Tikøb

*Torben Aastrup*, Viby ved Århus

*Svend-Erik Christiansen*, Brabrand,

og som revisorer genvalgte

*Carlo Hansen* og *Ole Færch*

med *Birgit Larsen* som suppleant.

Under eventuelt diskuteredes muligheden for en eller anden grad af sponsorstøtte, hvilket bestyrelsen ville undersøge nøjere.

Efter generalforsamlingen fortalte Torben Aastrup levende og inspirerende om et projekt vedrørende indskrivning af Århus bys folketælling 1845 i en database.

Han fortalte om de grundlæggende problemstillinger i forbindelse med at overføre en ældre historisk kilde til moderne database og desuden om sine erfaringer med gruppearbejde. Gruppen tæller nu fire personer, som

samlies en gang om måneden for sammen at gennemføre overførslen af folketællingsdata til EDB. Nogle kan skrive direkte fra folketælling, andre på grundlag af en afskrift. Det passer fint i sammenhængen for i gruppen findes meget skriftkyndige, som imidlertid ikke er kyndige på EDB-delen, mens der samtidig findes ikke-så-skriftkyndige, som til gengæld er meget EDB-erfarne. Torben Aastrups foredrag gav anledning til mange spørgsmål og svar samt en livlig debat.

**V**ed bestyrelsesmøde 9. juni 1990 konstituerede bestyrelsen sig således:

Finn Andersen (Formand)

Jørgen Papsøe (Næstformand)

Per Burchardi (Kasserer)

Ole H. Jensen (Sekretær)

Hanne Marie Rud (Ansv. redaktør)

Svend-Erik Christiansen (Skriftudvalg)

Torben Aastrup

Poul Steen

---

## Forskerregisteret

Der kommer løbende ændringer og tilføjelser til forskerregisteret. De medlemmer, som tidligere har købt en diskette og gerne vil have et opdateret register, kan sende en diskette i et kartonomslag, som kan købes specielt til disketteforsendelser. Skriv dit navn og adresse og sæt et frimærke på den indvendige side og send så omslaget med disketten til:

Bent Rud, Egebjergtoften 122, 2750 Ballerup  
så modtager du gratis en opdateret version af forskerregisteret.

For de medlemmer, der ikke har købt forskerregisteret endnu, kan vi tilbyde det tilsendt for 25 kr. inklusiv porto, diskette og kartonomslag.

---

---

## KALENDER

---

---

### 1990

10. Sept. Slægt & Data nr. 3/1990 udkommer.  
18. Sept. Aftenmøde i Kbh. om Databaseprogrammer (herunder PC-file)  
v. Poul Steen.  
6. Okt. Heldagsmøde i Århus om Modem & BBS v. Johnny Odgaard.  
23. Okt. Aftenmøde i Kbh. om Register over publicerede og edb-indtastede  
folketællinger v. Tommy P. Christensen, Hanne & Bent Rud.  
27.-28. Okt. Nordisk Symposium i Sverige.  
20. Nov. Aftenmøde i Kbh. Emne ??  
20. Dec. Slægt & Data nr. 4/1990 udkommer.

### 1991

22. Jan. Aftenmøde i Kbh. Emne ??  
26. Febr. Aftenmøde i Kbh. Emne ??  
?. Marts Heldagsmøde i Jylland.  
27. Marts Slægt & Data nr. 1/1991 udkommer.  
9. April Aftenmøde i Kbh. Emne ??  
26. Juni Slægt & Data nr. 2/1991 udkommer.

Ret til ændringer forbeholdes.

Tilmeldingsblanketter og nærmere besked om emner kommer i næste blad.

Vi modtager meget gerne ideer til emner.

Der er indbudt til det 4. nordiske symposium om datahjælp i slægtsforskning den 27.-28. oktober 1990 på Vårdnäs Stiftsgård uden for Linköping i Sverige i anledningen af DIS-Sverige's 10 års jubilæum. Det bliver 2 spændende dage med foredrag, demonstrationer og udstilling indenfor forskellige emner omkring temæt "Slægtsforskning i 90'erne".

---

---

## Modem og slægtsforskning

---

---

af Jakob Paikin

Et modem er, et elektronisk apparat, som muliggør kommunikation mellem to computere via telefonnettet. Mange har allerede indset, at det er en hjælp at bruge et modem i forbindelse med slægtsforskning.

Jeg er ikke selv medlem af DIS Danmark, men har hørt om foreningen gennem et medlem. Jeg er medarbejder ved fagbladet DATATID og ikke forhandler af nedennævnte modem. Gennem mit medlemskab af Astronomisk Selskabs computersektion har jeg fået til opgave at skaffe billige modems til medlemmerne. Jo flere bestillinger, desto billigere vil modemmet blive. Derfor foreslog et medlem af DIS, at jeg også tilbød medlemmer af DIS disse modems.

Et modems hastighed er et mål for, hvor hurtigt informationer kan sendes/modtages. Jo højere hastighed desto bedre (høj hastighed giver mindre telefonregning!). Normale hastigheder er 300, 1200 og 2400 bits pr. sekund (højere hastigheder findes, men bruges sjældent). Et modem skal - ligesom alle andre tele-installationer - være godkendt af P&T, før man må bruge det. Mange billige tilbud er ikke godkendte og er derfor ulovlige at bruge. For at kunne bruge et modem kræves tre kabler: Et til strømforsyning, et til computeren og et til telefonstikket.

Det modem, jeg kan skaffe, er et eksternt modem af typen DanCom og er produceret i Danmark. Det kan arbejde med 300, 1200 og 2400 bits pr. sekund. Det er godkendt af P&T, og alle nødvendige kabler medfølger. Desuden får man en udførlig dansk manual på 44 sider. Normalprisen er 1995 kr. ekskl. moms. Hvis tilstrækkelig mange bestiller samtidig, kan vi i hvert fald få det til 1795 kr. ekskl. moms. Det er dog sandsynligt, at prisen kan komme helt ned på 1695 kr. ekskl. moms.

Hvis dette har interesse, eller du ønsker yderligere information, er du meget velkommen til at kontakte mig på telefonnummer: 31 29 03 33.